

REKENINGKUNDE

SKOOLGEBASEERDE
ASSESSERING
VOORBEELDE – KABV

GRAAD 12

LEERGERGIDS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

REKENINGKUNDE

SKOOLGEBASEERDE ASSESSERING
VOORBEELDE – KABV

GRAAD 12

LEERDERGIDS

INHOUD

Inleiding	3
Taak A Eerste kwartaal – verslag: Maatskappye	
Hierdie taak is geskik vir graad 12-leerders vanaf 2014 (KABV)	
Vraestel	4–6
Antwoordeboek	7–11
Taak B Eerste kwartaal – toets: Finansiële state van 'n maatskappy	
Hierdie taak sluit in aandele sonder pariwaarde en die terugkoop van aandele.	
Hierdie taak is geskik vir graad 12-leerders vanaf 2014 (KABV).	
Vraestel	12–15
Antwoordeboek	16–19
Taak C Tweede kwartaal – projek: Gepubliseerde finansiële state van Famous Brands Bpk.	
Hierdie taak is geskik vir graad 12-leerders vanaf 2014 (KABV).	
Vraestel en antwoordeboek (gekombineer)	20–26
Bronnemateriaal	27–37
Taak D Derde kwartaal – gevallestudie: Kontantbegroting en debiteure	
Hierdie taak is geskik vir graad 12-leerders vanaf 2014 (KABV).	
Vraestel	38–42
Antwoordeboek	43–47

INLEIDING: NOTA VIR ALLE GRAAD 12 REKENINGKUNDE-LEERDERS

Jy word voorsien van 'n boek met vier assesseringstake. Die doel is om jou by te staan in jou graad 12-studie van Rekeningkunde en in jou voorbereiding vir die Nasionale Seniorsertifikaateksamen (NSS) in Rekeningkunde.

Hierdie take weerspieël:

- Geselekteerde graad 12 Rekeningkunde-onderwerpe, naamlik vakinhoud en vakkennis
- Die verskillende denkvaardighede (kognitiewe vlakke) wat vroeë vereis, naamlik onthou, verstaan, toepas, ontleed, evalueer, skep en kreatiewe probleemoplossing
- Die verskillende grade van uitdaging wat in alle Rekeningkunde-take voorkom, naamlik maklik, gemiddeld en moeilik.

Jy moet bewus wees daarvan die finale graad 12-punt bereken word uit die jaareindeksamen (NSS) wat jy gaan skryf (uit 300 punte) plus die skoolgebaseerde assessering (uit 100 punte). Die kurrikulum stipuleer die volgende SEWE formele take waaruit die skoolgebaseerde assessering in Rekeningkunde bestaan:

TAKE VIR SKOOLGEBASEERDE ASSESSERING: NKV EN KABV

Kwartaal	Besonderhede	Punte	Verwerk tot:
1 ^{ste} kwartaal	Verslag	50 punte	10 punte
	Toets	100 punte	20 punte
2 ^{de} kwartaal	Projek	50 punte	20 punte
	Halfjaareksamen	300 punte	20 punte
3 ^{de} kwartaal	Gevallestudie	50 punte	10 punte
	Vorbereidende eksamen	300 punte	20 punte
			100 punte

Die take in hierdie boekie bevat voorbeelde van:

- 'n Eerste kwartaal verslag (Maatskappy en interne beheer)
- 'n Tweede kwartaal toets (Inkomstestaat en balansstaat)#
- 'n Tweede kwartaal projek (Gepubliseerde finansiële state van 'n maatskappy)
- 'n Derde kwartaal gevallestudie (Kontantbegroting)

Jou onderwyser sal jou voorsien van 'n toets vir die eerste kwartaal, 'n eksamen vraestel vir die tweede kwartaal en vir die voorbereidende eksamen in die derde kwartaal, sowel as enige ander formatiewe klastake om jou by te staan in die ontwikkeling van jou vakkennis omtrent Rekeningkunde. Jy word ook aangeraai om ou NSS-eksamen vraestelle te gebruik om waardevolle oefening te kry in al die onderwerpe in die kurrikulum, maar vra asseblief jou onderwyser aangaande die veranderinge wat in die ou vraestelle gemaak moet word (met betrekking tot maatskappy-aandeel) indien jy die NSS-eksamen van 2014 of later skryf.

NOTA VIR ONDERWYSERS: Hierdie taak het betrekking op graad 12-leerders vanaf 2014 (d.w.s. vir KABV). Hierdie taak bestaan uit twee dele. Jy mag die stof aanpas om die behoeftes van jou leerders in ag te neem. Jy kan hulle byvoorbeeld vra om Deel A op hulle eie te doen en Deel B in die klas. Of jy kan die klas vra om slegs Deel B as 'n formele verslag te doen en Deel A as 'n uitbreidingstaak in die klas te doen op 'n weeklikse grondslag. As jy verkies om die stof in enige opsig aan te pas, moet jy seker maak dat die taak 50 punte beloop ooreenkomstig die KABV.

REKENINGKUNDE GRAAD 12: TAAK A

EERSTE KWARTAAL ASSESSERINGSTAAK

VERSLAG OOR MAATSKAPPYE

VRAESTEL

50 punte

HIERDIE TAAK BESTAAN UIT TWEE DELE:

DEEL A	Verslag oor 'n publieke maatskappy op die JSB genoteer	(26)
DEEL B	Verslag van interne ouditeur oor prosedures en interne beheer in 'n publieke maatskappy	(24)

50

DEEL A Verslag oor 'n publieke maatskappy op die JSB genoteer**26 punte**

Vir hierdie taak moet jy die bladsy in die sakenuus van 'n oggendkoerant gebruik wat die lys bevat van die publieke maatskappye wat op die Johannesburgse Sekuriteitebeurs (JSB) handel dryf. Jy sal hierdie bron elke week vir 'n tydperk van 5 weke moet raadpleeg.

'n Welgestelde tante het R200 000 van haar fondse vir beleggingsdoeleindes geormerk. Sy wil aandele koop in 'n publieke maatskappy wat op die JSB genoteer is. Sy benodig jou advies. Kies 'n maatskappy op die aandelebladsy wat aan jou bekend is om die volgende verslag te voltooi.

NOTA VIR ONDERWYSERS: Elke leerder moet 'n ander maatskappy kies.

GEVRA

Stel 'n eenbladsyverslag op oor die maatskappy wat jy gekies het.

VOORBEREIDING EN NAVORSING VIR JOU VERSLAG

- Op die aanvangsdatum van hierdie taak, bereken die maksimum getal aandele van die maatskappy wat jy gekies het, wat jou tante vir R200 000 kan koop. Maak seker dat sy aandele in hoeveelhede van 100 koop, dit wil sê 100, 200, 300, ensovoorts. Bereken ook hoeveel kontant sy op hierdie datum sal oorbê nadat sy die aandele gekoop het. Sy sal hierdie geld in 'n spaarrekening plaas (ignoreer rente).
- Vir 'n tydperk van vyf weke, maak 'n aantekening van die aandeleprys op dieselfde dag van elke week. Bereken die waarde van haar beleggingsportefeulje elke week, dit wil sê, die waarde van die aandele en die kontant.
- Verkry ook ander interessante inligting omtrent die maatskappy wat jy gekies het, bv. produkte wat hulle verkoop of dienste wat hulle lewer, gemeenskapsdiens of borgskappe deur die maatskappy, die grootte van die maatskappy, waar dit geleë is, besonderhede oor die direkteure of die hoof uitvoerende beampte (HUB), die bedrag wat die HUB verdien, of enige ander nuus omtrent die maatskappy of sy geskiedenis.

DIE VERSLAG MOET DIE VOLGENDE INSLUIT:

- Trek 'n tabel en teken 'n grafiek van die maatskappy se aandeleprys.
- Trek 'n tabel en teken 'n grafiek van die waarde van jou tante se beleggingsportefeulje met betrekking tot die belegging in die aandele en die kontant wat sy voorhande het. Laat die rente wat sy op haar spaarrekening verdien, buite rekening.
- Verdere interessante inligting omtrent die maatskappy.
- Aanbeveling rakende verdere belegging in hierdie maatskappy, met redes. (Moet jou tante dit oorweeg om nog aandele in hierdie maatskappy te koop of moet sy liever aan 'n ander belegging dink?)

DEEL B Verslag van die interne ouditeur oor 'n publieke maatskappy**24 punte**

Jy is aangestel as die interne ouditeur van Exotic Clothing Bpk., 'n nuwe publieke maatskappy wat binnekort gestig gaan word. Alle voorraad sal op krediet aangekoop word. Hulle sal goedere kontant verkoop en sal klante toelaat om op krediet te koop. Daar word verwag dat daar ongeveer 1 000 aandeelhouders gaan wees. Die hoof uitvoerende beampte (HUB) het jou gevra om 'n verslag op te stel oor bepaalde prosedures wat in die maatskappy gevolg behoort te word.

Die maatskappy het tans vier werknemers in die Rekening-afdeling. Die HUB dink daaraan om Tom aan te stel om die vaste bates te bestuur, Maisy om die handelsvoorraad te beheer, Bheki vir debiteurekontrole (bedrae ontvangbaar) en Shamila om kontantvoorraad te beheer.

Jou verslag moet die volgende insluit:

1. Prosedure om die maatskappy te stig
2. Die rekords wat oor elke aandeelhouer gehou moet word, tesame met die redes waarom dit nodig is
3. Die prosedures wat in werking gestel moet word om te verseker dat goeie interne beheer oor die volgende uitgeoefen word:
 - Vaste bates
 - Handelsvoorraad
 - Rekening ontvangbaar (debiteure)
 - Kontant ingevorder

**TOTAAL
50 punte**

REKENINGKUNDE GRAAD 12: TAAK A

EERSTE KWARTAAL ASSESSERINGSTAAK:

VERSLAG OOR MAATSKAPPYE

ANTWOORDEBOEK

HIERDIE TAAK BESTAAN UIT TWEE DELE:

DEEL A Verslag oor 'n publieke maatskappy op die JSB genoteer

DEEL B Verslag van interne ouditeur oor prosedures en interne beheer in 'n publieke maatskappy

Naam van leerder	
Skool	
Klas	

	MAKSIMUM	PUNTE BEHAAL
Deel A	26	
Deel B	24	
TOTAAL	50	

DEEL A: VERSLAG OOR DIE BELEGGINGSPORTEFEULJE VAN _____
(tante se naam)

1.

Naam van maatskappy:	
Kategorie op die aandeelbladsy	
Begindatum van die belegging in aandele	
Aandeleprys op hierdie datum	
Getal aandele gekoop (in hoeveelhede van 100)	
Totale waarde van aandele gekoop	
Kontant voorhande	
Totale waarde van beleggingsportefeulje	R200 000

4

2.

	Aandele- prys	Getal aandele gekoop	Totale waarde van aandele	Kontant voorhande	Totale waarde van belegging
Week 1					
Week 2					
Week 3					
Week 4					
Week 5					

5

3. **Grafiek van aandeleprys elke week:**

4

4. **Grafiek van waarde van beleggingsportefeulje elke week:**

4

5. **Verdere inligting oor die maatskappy:**

5

6. **Aanbeveling oor verdere belegging in hierdie maatskappy, met redes:**

4

26

DEEL B

Verslag deur interne ouditeur oor prosedures wat deur Exotic Clothing Bpk. geïmplementeer moet word

1. **Prosedure om die maatskappy te stig:**

4

2. **Rekords wat oor elke aandeelhouer gehou moet word, met redes:**

4

3. **Prosedure vir interne beheer oor vaste bates:**

4

4. **Prosedure vir interne beheer oor handelsvoorraad:**
5. **Prosedure vir interne beheer oor rekeninge ontvangbaar (debiteure):**
6. **Prosedure vir interne beheer oor kontant ingevorder:**

4

4

4

24

Geteken: _____ (Interne ouditeur) Datum: _____

BELANGRIKE NOTA VIR ONDERWYSERS: Die toets sluit inskrywings in wat betrekking het op die nuwe KABV-kurrikulum wat in 2014 geïmplementeer word, oor aandele sonder pariwaarde en die terugkoop van aandele. Die toets is aangepas uit 'n vorige graad 12-vraestel (VRAAG 4 in die NSS-rugsteunvraestel van 2009).

REKENINGKUNDE GRAAD 12: TAAK B

EERSTE KWARTAAL TOETS DIE FINANSIËLE STATE VAN 'N MAATSKAPPY

VRAESTEL

100 punte; 60 minute

FINANSIËLE STATE VAN 'N MAATSKAPPY

(100 punte; 60 minute)

Jy word voorsien van bedrae uit die Vooraansuiweringsproefbalans van **Simphiwe Beperk**. Die maatskappy koop en verkoop uniforms en herstel ook uniforms vir hulle klante, waarvoor hulle 'n fooi vra. Hierdie bedrae word in die Fooie-inkomsterekening in die Algemene Grootboek gekrediteer.

Aan die einde van die vorige finansiële jaar, 30 September 2011, het die maatskappy 400 000 gewone aandele uitgereik. Hierdie aandele is almal op verskillende tye en teen verskillende uitgiftepryse uitgereik. Baie van die bestaande aandeelhouders het ook aandele op die JSB gekoop teen pryse wat met die verkopers van hierdie aandele onderhandel is. Die maatskappy het op 1 Maart 2013 ook 100 000 nuwe aandele uitgereik.

GEVRA

1. Verwys na Inligting 10 hieronder.
Bereken die wins of verlies op die verkoop van die rekenaar. Toon jou bewerkings. Jy kan 'n Bateverkoperekening opstel om die bedrag te verkry. (8)
2. Inkomstestaar vir die jaar geëindig 30 September 2012. (64)
3. Die volgende notas tot die finansiële state:
 - 3.1 Gewone aandeelkapitaal (13)
 - 3.2 Behoue inkomste (15)

INLIGTING

SIMPHIWE BPK
VOORAANSUIWERINGSPROEFBALANS OP 30 SEPTEMBER 2012

	DEBIET	KREDIET
Balansstaatrekening-afdeling	R	R
Gewone aandelekapitaal (500 000 aandele)		4 410 000
Behoue inkomste (1 Oktober 2011)		812 650
Lening by Stay Bank		270 000
Grond en geboue teen kosprys	4 884 000	
Voertuie teen kosprys	660 000	
Toerusting teen kosprys	570 000	
Opgehoopte waardevermindering op voertuie (1 Oktober 2011)		123 000
Opgehoopte waardevermindering op toerusting (1 Oktober 2011)		111 000
Debiteurekontrole	109 800	
Krediteurekontrole		53 880
Handelsvoorraad	1 398 600	
Bank	940 500	
Kleinkas	6 600	
SAID – Inkomstebelasting	390 500	
Voorsiening vir oninbare skuld		4 320

Nominale-rekening-afdeling	R	R
Verkope		8 160 000
Koste van verkope	3 930 000	
Debiteure-afslag	18 600	
Salarisse en lone	486 000	
Korting toegestaan	2 710	
Foos-inkomste		314 250
Huurinkomste		168 000
Versekering	33 000	
Diverse uitgawes	117 750	
Direkteursfoos	870 000	
Ouditfoos	161 100	
Verbruikersgoedere	75 600	
Rente-inkomste		7 500
Dividende op gewone aandele (tussentyds)	264 000	

AANSUIWERINGS EN BYKOMENDE INLIGTING

1. Voorafbetaalde uitgawes ten opsigte van diverse uitgawes teen jaareinde, R9 600, is nog nie in berekening gebring nie.
2. Op 30 September 2012, is R1 700 ontvang van A Ethic, wie se rekening voorheen as oninbaar afgeskryf is. Die bedrag is in die Debiteurekontrolekolom in die Kontantjoernaal ingeskryf.
3. Voorsiening vir oninbare skuld moet tot R5 410 aangepas word.
4. Aan die begin van die rekeningkundige tydperk was daar twee direkteure. Die direkteursfooie vir die eerste helfte van die rekeningkundige tydperk is reeds betaal. Op 1 April 2012 is 'n derde direkteur aangestel. Al drie direkteure verdien dieselfde bedrag per maand. Maak voorsiening vir die uitstaande fooie wat aan die direkteure verskuldig is.
5. Huur is ontvang vir 14 maande.
6. Die volgende kredietnota is per abuis uitgelaat uit die Debiteure-afslagjoernaal vir September. Die prysopslag op goedere verkoop was 50% op kosprys.

SIMPHIWE BPK		KREDIETNOTA 4533	
		28 Sep. 2012	
Krediet: Supaclean Bpk. Posbus 340, Westmead, 3610		Eenheidsprys	Totaal
48	Uniforms teruggestuur	R600	R28 800
	Vermindering in fooi gehef vir die herstel van uniforms		R 2 250
			<u>R31 050</u>

7. Die leningstaat van Stay Bank het die volgende getoon:

Saldo aan die begin van die finansiële jaar	R450 000
Terugbetalings gedurende die jaar	R234 000
Rente gekapitaliseer	R ?
Saldo aan die einde van die finansiële jaar	R270 000

8. 'n Fisiese voorraadopname op 30 September 2012 het die volgende getoon:
 - Verbruikersgoedere voorhande, R3 600
 - Voorraad uniforms voorhande, R1 440 000
9. Die waardeverminderingkoers op voertuie is 20% p.j. volgens die verminderende-saldo-metode. 'n Nuwe voertuig is op 1 Mei 2012 vir R165 000 gekoop. Die transaksie is na behore geboekstaaf.

10. Waardevermindering op toerusting word bereken teen 10% p.j. op kosprys. Let daarop dat 'n item toerusting op 30 Junie 2012 deur een van die direkteure, Ivor Steele, vir eie gebruik teen R2 400 kontant oorgeneem is. Die betrokke bladsy in die Vastebateregister word hieronder getoon. Geen inskrywings is gemaak ten opsigte van die vervreemding van hierdie bate nie.

VASTEBATEREGISTER		Bladsy 12	
Item: VYE rekenaar		Grootboekrekening: Toerusting	
Datum aangekoop: 1 April 2006		Kosprys: R66 000	
Waardeverminderingsbeleid: 10% p.j. op kosprys			
Datum	Berekening van waardevermindering	Huidige waardevermindering	Opgehoopte waardevermindering
30 Sep. 2009	$R66\ 000 \times 10\% \times 6/12$	R3 300	R3 300
30 Sep. 2010	$R66\ 000 \times 10\% \times 12/12$	R6 600	R9 900
30 Sep. 2011	$R66\ 000 \times 10\% \times 12/12$	R6 600	R16 500
30 Junie 2012	?	R ?	R ?

11. Inkomstebelasting word gehef teen 30% van die netto inkomste voor belasting.
12. Besonderhede van gemagtigde en uitgereikte aandelekapitaal:
- Gemagtig: 600 000 gewone aandele sonder pariwaarde
 - Uitgereik tot op 30 September 2011: 400 000 gewone aandele
 - Nuwe uitgifte op 1 April 2012: 100 000 aandele teen 'n uitgifteprys van R9,50 elk. Hierdie aandele het nie vir tussentydse dividende in aanmerking gekom nie.
13. Dividende:
- Tussentydse dividend betaal op 31 Maart 2012, 66 sent per aandeel
 - Finale dividend verklaar op 30 September 2012, 82 sent per aandeel
14. Terugkoop van aandele: Die direkteure het goedkeuring verleen vir die terugkoop van 70 000 aandele van verskillende aandeelhouers teen 'n terugkoopprys van R11,20 per aandeel. 'n Regstreekse oordrag van fondse is op 30 September 2012 uit die bankrekening aan die aandeelhouers gemaak, maar is nog nie opgeteken nie. Die teruggekoopte aandele kwalifiseer vir finale dividende gedurende die huidige finansiële tydperk.

**REKENINGKUNDE GRAAD 12: TAAK B
2014 KABV-WEERGAWE**

EERSTE KWARTAAL – TOETS

DIE FINANSIËLE STATE VAN 'N MAATSKAPPY

ANTWOORDEBOEK

Naam van leerder	
Skool	
Klas	

	MAKSIMUM	PUNTE BEHAAL
Deel 1	8	
Deel 2	64	
Deel 3.1	13	
Deel 3.2	15	
TOTAAL	100	

1.

Bereken die wins of verlies op die verkoop van die rekenaar.

BEWERKINGS:

ANTWOORD:

8

**2. SIMPHIWE BPK
INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 SEPTEMBER 2012**

Ander bedryfsinkomste	
Bedryfsuitgawes	
Wins voor rente-uitgawe	
Wins voor belasting	

3. NOTAS TOT DIE FINANSIËLE STATE

3.1

GEWONE AANDELEKAPITAAL	
Gemagtig:	
Uitgereik:	

13

3.2

BEHOUE INKOMSTE	
Saldo aan die begin van die jaar	
Plus:	
Minus:	
Minus:	
Saldo aan die einde van die jaar	

15

100

NOTA VIR ONDERWYSERS: Hierdie taak het betrekking op graad 12-leerders vanaf 2014 (d.w.s. op KABV). jy mag die stof aanpas om meer as 50 punte te beloop, maar jy moet seker maak dat die finale punt tot 'n punt uit 50 verwerk word soos deur KABV vereis. Leerders mag toegelaat word om handboeke te gebruik.

**VERWYS OOK NA DIE BRONNEMATERIAAL VIR HIERDIE TAAK
(BLADSY 27–37)**

REKENINGKUNDE GRAAD 12: TAAK C

TWEEDE KWARTAAL PROJEK

GEPUBLISEERDE FINANSIËLE STATE VAN 'N MAATSKAPPY

**VRAESTEL EN ANTWOORDEBOEK
(GEKOMBINEER)**

50 punte; 90 minute

Naam van leerder	
Skool	
Klas	

PUNTE BEHAAL
50

FAMOUS BRANDS BEPERK

GEVRA

Bestudeer die inligting wat verskaf word. Beantwoord die vrae wat volg. Aangesien hierdie taak bedoel is om 'n projek te wees, mag jy jou handboek as 'n bron gebruik.

Die volgende finansiële aanwysers vir die 2011 finansiële jaar word ook verskaf:

Bedryfsverhouding = 1,4 : 1	Vuurproefverhouding = 1,1 : 1	Dividende uitbetalingskoers = 64%
Skuld-ekwiteit-verhouding = 0,2 : 1	Netto batewaarde per aandeel = R7,44	% opbrengs op aandeelhouers- belang = 33,9%
VPA = 242 sent (verdienste per aandeel)	DPA = 155 sent (dividend per aandeel)	

1. Algemene inligting

- 1.1 Verwys na bladsy 1 van die bronnemateriaal vir die ikone van die bekende handelsmerke waaruit Famous Brands Bpk. bestaan. Noem VIER van hierdie handelsmerke en beskryf die produk of diens waarin elke handelsmerk spesialiseer.

	Handels-merk	Beskrywing van spesialiteits- produk of -diens
1.		
2.		
3.		
4.		

2

- 1.2 Skryf die name neer van die persone wat die volgende posisies beklee: Voorsitter van die direksie; Hoof uitvoerende beampte (HUB); Groeps- finansiële direkteur en Maatskappysekretaris. Verduidelik kortliks die werk wat elkeen verrig.

Posisie	Naam	Werk
Voorsitter		
HUB		
Groeps- finansiële direkteur		
Maatskappysekretaris		

3

- 1.3 Wie is die onafhanklike ouditeure van Famous Brands Beperk en hoeveel is hulle vir hulle diens betaal? Hulle verslag is nie in hierdie opsomming vervat nie, maar dit word in Nota 3 genoem. Verduidelik kortliks wat hierdie auditverslag sou bevat.

Onafhanklike ouditeure	
Ouditfooi betaal	
Besonderhede van auditverslag	

3

1.4 **Hoeveel direkteure het die maatskappy, hoeveel is uitvoerende direkteure en hoeveel is nie-uitvoerende direkteure? Verduidelik kortliks die verskil in die rolle van hierdie twee tipes direkteure.**

Aantal direkteure	Totaal = Uitvoerend = Nie-uitvoerend =
Verskil in rolle	

3

2. **Waarom het die direkteure besluit om die grafieke van die verdienste per aandeel en totale inkomste boaan die bladsy te plaas? Verduidelik kortliks wat hierdie grafieke toon omtrent die maatskappy vir die afgelope vyf jaar.**

2

3. **Verwys na die direkteure se kommentaar, in die besonder die Oorsig en die Finansiële resultate. Wat sê die direkteure oor die veranderende gewoontes van hulle klante, en hoe het die direkteure op hierdie veranderings gereageer?**

Verduidelik kortliks die belangrikste uitdagings waarvoor die maatskappy in die afgelope finansiële jaar te staan gekom het.

Die Bedryfsoorsig noem dat die maatskappy op die volgende drie gebiede bedrywig was: Franchises, Vervaardiging en Logistiek. Verduidelik wat met elk van hierdie aktiwiteite bedoel word, met spesifieke verwysing na die werk wat die maatskappy doen.

Franchises	
Vervaardiging	
Logistiek	

Die maatskappy is nie net in Suid-Afrika bedrywig nie. Verskaf bewyse uit die inligting om hierdie stelling te bewys.

6

4. Vind die volgende syfers in die finansiële state. Noem ook waar jy elke bedrag gekry het, d.w.s. in die Inkomstestaat (IS), Balansstaat (BS) of Kontantvloeiastaat (KVS):

	Waar gevind IS, BS of KVS	Bedrag in rand
Bruto wins		
Bedryfswins		
Netto wins voor belasting		
Belastinguitgawe		
Belasting betaal		
Bedrag aan SAID verskuldig teen jaareinde		
Dividende betaal		
Uitbreiding van vaste bates		
Vervanging van vaste bates		
Vaste bates teen jaareinde		
Terugbetaling van lenings		
Lopende gedeelte van lenings		
Langtermyn gedeelte van lenings		
Voorraad voorhande		

4

5. **Verwys na bladsy 1 van die bronnemateriaal vir die uitgeligte aanwysers. Verskaf die bewerkings vir die volgende berekenings:**

% styging in inkomste

% styging in bedryfswins

% styging in kernverdienste per aandeel (gebruik basiese KVPA)

% styging in dividende per aandeel

4

6. **Bereken die volgende finansiële aanwysers vir 2012. Verwys na die einde van die Inkomstestaat vir die getal aandeel.**

	Bewerkings	Antwoord
Bedryfsverhouding		
Vuurproefverhouding		
Kernverdienste per aandeel (gebruik geweegde gemiddelde getal aandeel)		
% opbrengs op gemiddelde ekwiteit		
Netto batewaarde per aandeel (gebruik getal uitgereikte aandeel)		
Skuld-ekwiteit-verhouding		
% opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend		

4

7. **Lewer kommentaar oor die likiditeitsposisie van die maatskappy. Haal TWEE finansiële aanwysers aan om jou mening te staaf.**

3

8. **Lewer kommentaar daaroor of die maatskappy geneig is om sy winste te behou of uit te keer. Verskaf bewys om jou mening te staaf. Verduidelik kortliks hoe dit die aandeleprys op die JSB kan beïnvloed.**

3

9. **Lewer kommentaar op die hefboomfinansiering van die maatskappy. Behoort die maatskappy lenings terug te betaal of nog lenings uit te neem? Verskaf bewys om jou mening te staaf.**

3

10. **Die aandeleprys van die maatskappy op die JSB was in Februarie 2012 R53,00. Die prys het in Februarie 2013 tot R79,00 gestyg. Lewer kommentaar daaroor of jy dink dat die maatskappy se aandele billik gewaardeer word of nie. Verskaf bewys om jou mening te staaf.**

3

11. **Behoort die aandeelhouers tevrede te wees met die persentasie opbrengs, verdienste en dividende vir die 2012 finansiële jaar? Verduidelik. Verskaf bewys om jou mening te staaf.**

4

12. **Wat sê die direksie oor die vooruitsigte vir die toekoms? Sou dit jou beïnvloed om aandele in Famous Brands Beperk te koop?**

3

TOTAAL: 50 punte

BRONNEMATERIAAL VIR TAAK C

TWEEDE KWARTAAL PROJEK

**Verwys na die ingeslote uittreksel uit die gepubliseerde jaarverslag van
FAMOUS BRANDS BEPERK.**

**Volgende 10 bladsye
(Bl. 28–37)**

famous | brands

LIMITED

§ **R2 156m**

Inkomste 15% hoër tot 2 156 miljoen

§ **R413m**

Bedryfswins 15% hoër tot 413 miljoen

§ **278c**

Wesensverdiens te per aandeel 15% hoër tot 278 sent

§ **200c**

Dividende per aandeel 29% hoër tot 200 sent

§ **R452m**

Kontant gegeneer voor verandering in bedryfskapitaal

§ **10%**

Netto skuldias tot ekwiteit

STEERS

WIMPY

O'Hagan's

tashas

DEBONAIRS PIZZA

BLACK STEER

braziliancafé

SAFARI

LONGHORN

Juicy Lucy

TOLO

house of coffees

KEG

MUGG & BEAN

BALTIMORE

TRUFruit

fish

milky

BREWERS GOLD

J.R. mundo

AQUA

Direkteure en administrasie:

Nie-uitvoerend:

P Halamandaris (*Voorsitter*), JL Halamandres, P Halamandaris (jr.), HR Levin, CH Boule, BL Sibiya

Uitvoerende bestuur

KA Hedderwick (*Hoof uitvoerende beampte*), T Halamandaris (*Uitvoerende adjunkvoorsitter*), SJ Aldridge (*Groep- finansiële direkteur*)

Geregistreerde kantoor:

Jamessingel 478, Halfway House 1685, Posbus 2884, Halfway House 1685

E-pos:

investorrelations@famousbrands.co.za

Oordragsekreterisse:

Link Market Services (Edms) Bpk. (Registrasienommer 1000/007239/07), Rennie Huis, Ameshofstraat 19, Braamfontein 2001, Posbus 4844, Johannesburg 2000

Onderskrywer

Die Standard Bank van Suid-Afrika Beperk (Registrasienommer 1969/017128/06), Simmondsstraat 3, Johannesburg 2001

Verklaring van gewone dividend

Kennis word hiermee gegee dat 'n finale dividend No. 35 van 120 sent (2011: 85 sent) per gewone aandeel betaalbaar uit inkomste verklaar is ten opsigte van die 2012 finansiële jaar. Dit sal die totale kontantdividende vir die 2012 finansiële jaar op 200 sent per aandeel te staan bring, 'n styging van 29% in vergelyking met die totale dividend van 155 sent in 2011.

Die hoofdatums vir die betaling van die finale dividend is soos volg:

Laaste dag om te verhandel cum-dividend
Aandele begin verhandel ex-dividend
Rekorddatum
Betaaldatum

Vrydag 6 Julie 2012
Maandag 9 Julie 2012
Vrydag 13 Julie 2012
Maandag 16 Julie 2012

Aandeesertifikate mag nie tussen Maandag 9 Julie 2012 en Vrydag 13 Julie 2012, beide datums ingesluit, gedematerialiseer of gerematerialiseer word nie.

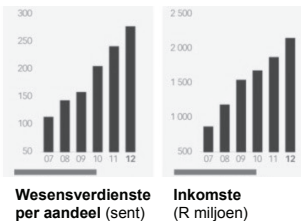
Kragtens die nuwe Dividendbelasting wat op 1 April 2012 in werking getree het, word die volgende bykomende inligting bekend gemaak:

- Die plaaslike dividendbelastingkoers is 15% voor benutting van Bykomende Belasting op Maatskappye (BBM) krediete.
- BBM-krediete beskikbaar beloop 1,13543 sent per aandeel.
- Daar is geen verdere BBM-krediete om oor te bring nie. Die netto plaaslike dividendbedrag is 102,17031 sent per aandeel vir aandeelhouers wat aanspreeklik is om die nuwe Dividendbelasting te betaal en 120 sent per aandeel vir aandeelhouers wat vrygestel is van die betaling van die nuwe Dividendbelasting soos op die datum van verklaring.
- Die uitgereikte aandelekapitaal van Famous Brands soos op die datum van verklaring is 96 192 435 gewone aandele; en
- Famous Brands se belastingverwysingsnommer is 9208085846.

Vir en namens die Direksie

JG Pyle
Maatskappysekretaris

Midrand
18 Mei 2012

Kommentaar

Oorsig

Nieteenstaande sprake van vroeë tekens van ekonomiese herstel in die land, was die verslagjaar steeds vol uitdagings vir kleinhandelaars. 'n Pessimistiese verbruikersentiment het geheers in 'n omgewing gekenmerk deur hoë vlakke van werkloosheid en skuldlaste, beperkte werklike loonverhogings en verbruikersbesteding wat onder druk verkeer as gevolg van stygende krag- en brandstofkoste en wydverspreide voedselinflasie.

In hierdie breë ekonomiese konteks het die voedseldienssektor 'n reeks waarneembare nuwe tendense beleef. Die sigbaarste hiervan was ongeëwenaarde fragmentering, wat deur aggressiewe prysbesnoeiing en reklame-aktiwiteite gereflekteer is; afwyking deur gevestigde handelsmerke van die tradisionele kernspyskaartaanbiedings; toetrede tot onverwante kategorieë; en die herontwerp van porsiegroottes. Bykomende druk is uitgeoefen deur tradisionele kleinhandelaars se pogings om 'n marktaandeel van konvensionele geriefsgesentreerde voedseldiensoperateurs te verkry. Dit is beduidend dat, hoewel die getal verbruikers oor die voedseldienstekategorie toegeneem het, die frekwensie van besoeke met 10% afgeneem het tot die laagste vlak in twaalf jaar, en in lyn met 2005.

Ondanks hierdie moeilike toestande, het Famous Brands verdienstelike resultate vir die jaar geëindig 29 Februarie 2012 gelewer. Dit is vermag deur verskerpte fokus en verbetering ten opsigte van die voor- en agterkant van die onderneming.

Finansiële resultate

Na 'n fase van intense groei deur middel van verkryging gedurende die afgelope twee jaar, het die Groep onderneem om op die konsolidering en integrering van sy nuwe ondernemings te fokus, 'n program wat nou afgesluit is en gereflekteer word in die verbetering in inkomste en winsgewendheid van die Franchise- en Verskaffingsketting-afdelings.

Die Groepsinkomste en -bedryfswins het met 15% tot R2,16 miljard (2011: R1,88 miljard) en R413 miljoen (2011: R358 miljoen) onderskeidelik gestyg. Die bedryfsmarge het bestendig gebly teen die rekordvlak van 19,1% verkry in die vorige vergelykbare tydperk.

Die netto rente betaal het met 29% tot R11 miljoen (2011: 15 miljoen) gedaal vanweë verminderde netto skuldlaste wat spruit uit volgehoue sterk kontantvloei en die heersende laerentekoersomgewing.

Die Groep se belastingkoers het in die verslagjaar tot 33,3% (2011: 32,8%) toegeneem hoofsaaklik vanweë die impak van die verhoogde kapitaalwinstbelastingkoers op uitgestelde belastingsaldo's. Dit is beduidend geneutraliseer deur belastingaanpassings die vorige jaar.

Wesensverdiens te per aandeel en verdienste per aandeel het beide met 15% toegeneem tot 278 sent per aandeel.

Kontant uit bedrywighede gegeneer voor veranderinge in die bedryfskapitaal het met 15% tot R452 miljoen (2011: R392 miljoen) toegeneem. Ná veranderinge in die bedryfskapitaal, het die kontant uit bedrywighede gegeneer 'n gesonde R399 miljoen (2011: R397 miljoen) bedra. Belastingbetalings van R132 miljoen was 6% hoër as die vorige jaar. Kapitaalbesteding van R88 miljoen is aangegaan en het hoofsaaklik bestaan uit R32 miljoen vir die verkryging van die Milky Lane en Juicy Lucy handelsmerke op 1 Maart 2011 sowel as aktiwiteite betreffende die

Verskaffingskettinguitbreiding. Dit sluit in R18 miljoen vir die hoenderfiletaanleg in die Vervaardigingsafdeling en R6 miljoen vir 'n nuwe Logistiek-depot in Nelspruit, wat in April 2012 met aflewering begin het.

Na betaling van R159 miljoen (2011: R128 miljoen) in dividende, was die kontantvloei voldoende om die netto skuldvas met R19 miljoen (2011: R58 miljoen) af te betaal. Die lae vlak van skuldvas, netto kontant en banksaldo's, van R82 miljoen (2011: R101 miljoen) verteenwoordig 'n skrale 10% van ekwiteit (2011: 14%), wat ruim geleentheid bied om die onderneming organies of deur middel van verkryging te laat groei.

Bedryfsoorsig

FRANCHISE-AFDELING – PLAASLIK

Die plaaslike Franchise-afdeling, wat bestaan uit bedrywighede in Suid-Afrika en 15 Afrika-lande, het 'n bevredigende prestasie behaal in 'n uiters mededingende omgewing. In Suid-Afrika het sisteemwye verkope regoor die handelsmerkportefeulje met 8% toegeneem, terwyl soort-vir-soort-verkope met 5% gestyg het; die Groep se Afrikamark se verbeterde sisteemwye en soort-vir-soort-verkope het met 21% en 7% onderskeidelik toegeneem. Die gekombineerde inkomste vir die Suid-Afrikaanse en Afrika-bedrywighede het met 14% tot R440 miljoen toegeneem (2011: 386 miljoen), terwyl die bedryfswins in hierdie afdeling met 13% tot R265 miljoen gestyg het (2011: 235 miljoen). Die bedryfswinsmarge was 60,2%, effens laer vergeleke met 60,9% die vorige jaar, in wese 'n funksie van die investering in nuut bekomde en ontwikkelende handelsname voor invordering van die winsaandeel.

Die Groep het sy 2 000-mylpaal van restaurante verbygesteek met die opening van 'n totaal van 146 nuwe restaurante gedurende die jaar (2011:111), waarvan 113 in Suid-Afrika en die orige 33 in Afrika; laasgenoemde prestasie is 'n weerspieëling van Famous Brands se sukses in sy pogings om vastrapplek in die streek te kry. Verder is 99 restaurante opgeknop (2011:81), waarvan 92 in Suid-Afrika en die res in Afrika.

Die Groep se handelsmerke het weereens erkenning deur lojale klante gekry via die jaarlikse verbruikersopname, Leisure Options, en al die toekennings verower regoor al die belangrike kategorieë waarin die Groep se handelsmerke meeding het.

FRANCHISE-AFDELING – INTERNASIONAAL

Die resultate wat deur die Internasionale Franchise-afdeling gelewer is, bestaande uit Wimpy Verenigde Koninkryk, is 'n weerspieëling van die baie moeilike handelstoestande wat in hierdie land ondervind word. Inkomste in Sterling het met 19% afgeneem, en in Rand-terme met 13% tot R82 miljoen (2011: R95 miljoen). Die Bedryfswins het met 30% afgeneem tot R8 miljoen (2011: R11 miljoen). Hierdie afdeling lewer 'n nominale bydrae tot die Groepsinkomste en bedryfswins, naamlik 3,8% en 1,8% onderskeidelik.

VERSKAFFINGSKETTING

Die Verskaffingsketting-afdeling, bestaande uit die Groep se Vervaardigings- en Logistieke bedrywighede, het weereens bevredigend presteer. Die gekonsolideerde inkomste het met 17% toegeneem terwyl die bedryfswins met 21% gestyg het. Verhoogde volumes en streng kostebestuur het verseker dat die bedryfsmarge van 8,4% tot 8,7% verbeter het ondanks die Groep se doelbewuste strategie in die eerste helfte van die jaar om die marge-druk te absorbeer wat deur die buitensporige styging in beesvleispryse veroorsaak is.

Vervaardiging

Hierdie afdeling het die inkomste met 13% tot R747 miljoen (2011: 664 miljoen) verhoog. Die bedryfswins het met 13% tot R88 miljoen gestyg (2011: R78 miljoen), met 'n gevolglike marge van 11,7% (2011: 11,7%).

Die volgende projekte is gedurende die tydperk voltooi en het tot die sterk vertoning van hierdie eenheid van die onderneming bygedra:

- Volle ingebruikneming van 'n hoenderfiletaanleg wat met ingang November 2011 begin het om die produk aan die franchise-netwerk te verskaf;
- Opneem van die sagte-roomyskomponent vir Milky Lane.

Logistiek

Hierdie afdeling het 'n 20%-styging in inkomste tot R1,52 miljard (2011: R1,26 miljard) behaal. Die bedryfswins het met 37% gestyg tot R53 miljoen (2011: R38 miljoen), met 'n gevolglike rekordmarge van 3,5% (2011: 3,1%).

Hierdie skitterende resultaat spruit uit die behaal van kritieke massa in lynitems gehanteer, wat met 43% gedurende die tydperk toegeneem het, en verbeterings in produktiwiteit in die Eienaargedrewe program.

Korporatiewe optrede

Die Groep het sy Teater van Voedsels-portefeulje uitgebrei met die skep van 'n nuwe onderneming, Creative Coffee Franchise Systems (Edms) Bpk. (Creative Coffees). Met ingang van 1 Mei 2011, is die handelsmerke en franchise-ooreenkomste van die House of Coffees en Juicy Lucy handelsmerke na Creative Coffees verskuif en saamgesmelt met die onderneming van Kairuz Holdings (Edms) Bpk., 'n maatskappy wat daarin spesialiseer om diens te lewer aan die kleinhandel- en voedselaanbiedings in die privaathospitaalbedryf. Famous Brands behou 'n 61% beherende aandeel in die nuwe maatskappy.

Direksie

Aandeelhouers word in kennis gestel dat Christopher Hardy Boule aangestel is as 'n plaasvervanger nie-uitvoerende direkteur vir Hymie Reuvin Levin, met ingang 1 Desember 2011. Hy sal ook optree as Voorsitter van die sosiale en etiekkomitee en dien as lid van die ouditkomitee.

Dividend

Met betrekking tot die nuwe Dividendebelasting, word aandeelhouers in kennis gestel dat die finale dividend tot 120 sent verhoog is (2011:85 sent) en gevolglik verseker dat aandeelhouers in 'n verbeterde kontantposisie is nieteenstaande die instelling van hierdie belasting. Die dividenddekking vir die finansiële jaar is tot 1,4 keer verminder, wat as volhoubaar beskou word in ag genome Famous Brands se sterk vermoë om kontant te genereer. In die oorweging van toekomstige dividendverklarings sal die direksie gelei word deur die Groep se kontantvereistes in ooreenstemming met toekomstige kontantvloeivooruitskattings.

Vooruitsigte

Verbruikers se besteebare inkomste sal steeds onder druk bly as gevolg van eskalerende elektrisiteitstariewe, brandstofkoste en algemene voedselinflasie. Die oorgrote meerderheid verbruikers wat agterstallig raak met betalings is middelklasverdieners, die tradisionele teikenmark vir voedseldiensoperateurs. Om hulle oor te haal om tot vorige bestedingsvlakke terug te keer, sal verskerpte innovering verg, veral indien rentekoerse styg en ekonomiese onsekerheid voortduur.

Ondanks die negatiewe uitwerking wat hierdie faktore op die bedryf sal hê, posisioneer die Groep se allesomvattende sakemodel, uitsonderlike personeel en beste-in-sy-klas ontspannings-handelsmerke Famous Brands vir voortgesette groei.

In hierdie verband sal die Groep 'n reeks inisiatiewe onderneem in die tydperk wat voorlê wat daarop gemik is om verdere waarde vir aandeelhouders te ontsluit. Dit sal insluit die sentralisering van die Groep se verkrygingsfunksie, wat Famous Brands in staat sal stel om 'n selfs laer koste produsent te word; die uitbreiding van die Groep se teenwoordigheid in marksegmente waar dit tans oor geen teenwoordigheid beskik nie, insluitend die identifisering van nuwe vennootskappe vir gesamentlike ondernemings; en die voortgesette verkenning van geleenthede om die sinergieë in werking te stel wat deur die Famous Brands-verskaffingsketting gebied word.

Namens die direksie

P Halamandaris

Nie-uitvoerende voorsitter

KA Hedderwick

Hoof uitvoerende beampte

NOTAS:

1. Basis van voorbereiding

Hierdie verkorte finansiële jaarstate is voorberei ooreenkomstig Internasionale Finansiële Verslaggewingstandaarde (IFRS), die AC 500 standaard soos uitgereik deur die Raad vir Rekeningkundige Praktyke en sy opvolger, die Suid-Afrikaanse Maatskappywet No. 71 van 2008 en die Noteringsvereistes van die JSB Beperk. Hierdie verkorte resultate is voorberei onder die toesig van mnr. SJ Aldridge GR(SA), in sy hoedanigheid as Groeps- Finansiële Direkteur.

2. Rekeningkundige beleid

Die rekeningkundige beleid wat deur die Groep toegepas word, is in ooreenstemming met die beleid wat in die vergelykende finansiële tydperke toegepas is, behalwe vir die aanvaarding van verbeterde, hersiene of nuwe standaarde en vertolkings. Die gesamentlike uitwerking van hierdie veranderinge ten opsigte van die jaar geëindig 28 Februarie 2011 is nul.

4. Ouditeure

Hierdie finansiële state is deur RSM Betty en Dickson (Johannesburg) geouditeer en hulle ongekwalifiseerde auditmening is by die maatskappy se geregistreerde kantoor ter insae beskikbaar.

	29 Februarie 2012 R000	28 Februarie 2011 R000
4. Bedryfswins		
Die volgende word verklaar in bedryfswins:		
– Amortisering van ontasbare bates	1 795	1 631
– Ouditeursvergoeding	3 053	3 462
– Waardevermindering van eiendom, aanleg en toerusting	27 241	42 402
– Verliese buitelandse valuta	298	245
– Bedryfshuurheffings op vaste eiendom netto na invorderings van onderverhuring	42 508	27 145
– Bedryfshuurheffings op roerende eiendom	2 102	1 930
– (Wins)/verlies op verkoop van eiendom, aanleg, toerusting en restaurante	(1 203)	337
– Oordrag van aandelegebaseerde betalingsreserwe	9 378	7 339
5. Kapitaaltoewysings		
Kapitaalbesteding goedgekeur maar nie gekontrakteer nie	35 328	43 968

Verkorte gekonsolideerde kontantvloeistaat

	29 Februarie 2012 R000	28 Februarie 2011 R000
		
Kontant gegeneer voor veranderings in bedryfskapitaal	451 636	392 133
(Toename)/afname in voorrade	(44 430)	4 592
Toename in ontvangbare bedrae	(15 690)	(23 039)
Toename in betaalbare bedrae	7 194	23 243
Kontant deur bedrywighede gegeneer	398 710	396 929
Netto rente betaal	(10 652)	(14 934)
Belasting betaal	(131 791)	(123 895)
Netto kontantvloei uit bedryfsaktiwiteite	256 339	258 100
Dividende betaal	(159 165)	(127 817)
Netto kontant uit bedryfsaktiwiteite behou	97 174	130 283
Verkryging van ondernemings insluitend ontasbare goedere	(30 896)	(43 800)
Uitbreidingskapitaalbesteding		
Eiendom, aanleg en toerusting	(45 793)	(15 794)
Ontasbare bates	(1 030)	(3 893)
Vervangingskapitaalbesteding op eiendom, aanleg en toerusting	(9 776)	(25 546)
Opbrengs uit vervreemding van eiendom, aanleg en toerusting	3 263	1 818
Kontantvloei vanuit beleggingsbedrywighede	(84 232)	(87 215)
Beweging in aandeelkapitaal en reserwes	5 657	15 245
Afname in rentedraende skuldias	(65 634)	(67 399)
Kontantvloei vanuit finansieringsaktiwiteite	(59 977)	(52 154)
Verandering in kontant en kontantekwivalente	(47 035)	(9 086)
Uitwerking op buitelandse valuta	1 218	963
Kontant en kontantekwivalente aan die begin van die jaar	86 397	94 520
Kontant en kontantekwivalente aan die einde van die jaar	40 580	86 397

Verkorte gekonsolideerde omvattende-inkomstestaat

	29 Februarie 2012 R000	28 Februarie 2011 R000	% verandering
Inkomste	2 155 615	1 878 036	15
Bruto wins	922 967	813 152	14
Verkoops- en administratiewe uitgawes	(510 311)	(454 699)	
Bedryfswins	412 656	358 453	15
Netto rente betaal	(10 652)	(14 934)	
Wins voor belasting	402 004	343 519	17
Belasting	(133 950)	(112 520)	
Wins vir die jaar	268 054	230 999	16
Buitelandse valuta-omrekeningsverskille	7 837	(5 182)	
Totale omvattende inkomste vir die jaar	275 891	225 817	
Wins toeskryfbaar aan:			
Aandeelhoudersbelang van Famous Brands Beperk	266 811	230 260	16
Niebeherende belange	1 243	739	
Totale omvattende inkomste toeskryfbaar aan:			
Aandeelhouders van Famous Brands Beperk	274 648	225 078	
Niebeherende belange	1 243	739	
Rekonsiliasie met kernverdienste per aandeel vir die jaar			
Verdienste toeskryfbaar aan aandeelhouders van Famous Brands Beperk	266 811	230 260	16
Verlies op verkoop van restaurante deur maatskappy besit	455	406	
Wins/(verlies) op vervreemding van eiendom, aanleg en toerusting	172	(164)	
Kernverdienste vir die jaar	267 438	230 502	16
Verdienste per aandeel – sent			
– basiese	278	242	15
– verwaterde	272	237	15
Kernverdienste per aandeel – sent			
– basiese	278	242	15
– verwaterde	272	237	15
Dividende aan aandeelhouders – sent			
– tussentyds: dividend verklaar	80	70	14
– finaal: dividend verklaar	120	85	41
Totale dividende vir die jaar	200	155	29
Gewone aandele			
– in uitreiking	96 192 435	95 817 435	
– geweegde gemiddelde	96 102 435	95 245 318	
– verwaterde geweegde gemiddelde	99 937 435	98 905 257	

Verkorte gekonsolideerde segmentele inligting – besigheidseenheid en geografies

	29 Februarie 2012 R000	28 Februarie 2011 R000	% verandering
Inkomste			
Franchises	439 946	386 015	14
Verskaffingsketting	1 613 907	1 382 778	17
Vervaardiging	747 244	663 812	
Logistiek	1 516 375	1 262 325	
Eliminasies	(649 712)	(543 359)	
Korporatief	19 829	14 577	
Suid-Afrika	2 073 682	1 783 370	16
Franchise (VK)	81 933	94 666	(13)
Totaal	2 155 615	1 878 036	15
Bedryfswins			
Franchises	264 685	234 971	13
Verskaffingsketting	140 508	116 233	17
Vervaardiging	87 784	77 788	
Logistiek	52 724	38 445	
Korporatief	(40)	(3 489)	
Suid-Afrika	405 153	347 715	17
Franchise (VK)	7 503	1 738	(30)
Totaal	412 656	358 453	15

Verkorte gekonsolideerde staat van veranderinge in ekwiteit

	29 Februarie 2012 R000	28 Februarie 2011 R000
Saldo aan die begin van die jaar	708 594	583 926
Groep omvattende inkomste vir die jaar	274 648	225 078
Groep dividende aan aandeelhouders	(158 565)	(127 629)
Ekwiteit-vereffende aandelegebaseerde betalings	9 378	7 339
Beweging in aandelekapitaal en reserwes	5 657	15 245
Toename in niebeherende aandeel	658	4 635
Totale ekwiteit	840 370	708 594

Verkorte gekonsolideerde staat van finansiële posisie

	29 Februarie 2012 R000	28 Februarie 2011 R000
BATES		
Niebedryfsbates	859 304	793 323
Eiendom, aanleg en toerusting	155 739	130 847
Ontasbare bates	694 977	659 668
Uitgestelde belasting	8 5888	2 808
Bedryfsbates	361 865	345 989
Voorrade	119 987	75 552
Belasting	1 386	1 468
Handels- en ander ontvangbare bedrae	199 912	182 572
Kontant en kontantekwivalente	40 580	86 397
Totale bates	1 221 169	1 139 312
EKWITEITE EN LASTE		
Ekwiteit toeskryfbaar aan aandeelhouders van Famous Brands Beperk	834 792	703 674
Niebeherende belange	5 578	4 920
Totale ekwiteit	840 370	708 594
Niebedryfslaste	106 624	177 032
Rentedraende skuldias	52 216	122 011
Uitgestelde belasting en huurskulde	54 408	55 021
Bedryfslaste	274 175	253 686
Handels- en ander betaalbare bedrae	191 523	189 631
Korttermyn gedeelte van rentedraende skuldias	69 936	65 775
Belasting	12 716	7 280
Totale laste	380 799	430 718
Totaal ekwiteit en laste	1 221 169	1 139 312

NOTA VIR ONDERWYSERS: Hierdie taak het betrekking op graad 12-leerders vanaf 2014 (d.w.s. op KABV). Jy mag besluit om die punte vir spesifieke items te vermeerder en die gevallestudie uit 75 of 100 punte te laat tel, mits die finale gewigstoedeling in ooreenstemming met die KABV is.

REKENINGKUNDE GRAAD 12: TAAK D
DERDE KWARTAAL ASSESSERINGSTAAK
GEVALLESTUDIE: KONTANTBEGROTING EN DEBITEURE
VRAESTEL
50 punte; 60 minute

Inleiding

Nikke Winkels is 'n kleinhandelonderneming wat sportgoedere verkoop. Die oorspronklike eienaar van die onderneming is Bennie Becker. Die finansiële jaar eindig jaarliks op 31 Desember. Aangesien Bennie se vrou, Mary, Rekeningkunde op skool geneem het, het hy haar gevra om 'n Kontantbegroting vir die onderneming op te stel en om die werklike bedrae elke maand op te teken.

In Februarie 2013 word jy van hierdie Kontantbegroting voorsien, wat ook die werklike syfers toon.

Die onderneming het 'n oortrokke bankrekening van R325 400 op 1 Desember 2012.

Ten einde die probleem van die oortrokke rekening op te los, besluit Bennie Becker om Mark Mtini as 'n nuwe sakevennoot op 28 Desember 2012 in te neem. Dit was nie in die vooruitsig toe Mary die Kontantbegroting aan die begin van Desember opgestel het nie. Die vennootskapsooreenkoms bepaal dat Mtini se kapitaalbydrae bestaan uit 'n kontantoordrag, R250 000, en 'n nuwe afleweringvoertuig ter waarde van R180 000.

GEVRA

1. Bennie Bekker meen sy vrou het twee foute begaan in die opstel van die begroting. Hy beweer sy het die volgende verkeerdelik uitgelaat:
 - Die maandelikse waardevermindering van R4 800 per maand
 - Die nuwe afleweringvoertuig, ter waarde van R240 000, wat deur Mtini as kapitaal bygedra is

Wat sou jy aangaande hierdie twee bewerings vir Bennie sê? (2)
2. Voltooi die Debiteure-invorderingskedule vir Desember 2012 en Januarie 2013. (4)
3. Bereken die volgende vir Januarie 2013:
 - Persentasie styging in die begrote salarisse en lone (2)
 - Persentasie afname in die bedrag wat vir kommissie-inkomste begroot is (2)
4. Die R9 000 per maand is die maandelikse terugbetaling op die aankoop van die bestaande voertuig. Dié voertuig is 'n aantal maande gelede teen R196 000 aangekoop. Ten tyde van die aankoop is 'n deposito van R46 000 betaal. Paalemente word oor 24 maande betaal. Bereken die totale finansieringskoste wat aangegaan is met die aankoop van die voertuig. (2)

5. Bennie se seun, Bart, gebruik die onderneming se voertuig om na sy matriekafskeidsfunksie toe te gaan, en is toe in 'n ongeluk betrokke. Die versekeringsmaatskappy weier om die voertuig te laat herstel, aangesien Bart nie een van die aangewese bestuurders is nie en die voertuig nie vir sakedoeleindes gebruik is nie. Bennie magtig betaling vir die herstelwerk aan die beskadigde voertuig en teken die bedrag aan onder Voertuiguitgawes. Die onderneming het te veel begroot vir normale voertuiguitgawes en bestee 75% van die begrote bedrag.
- Watter uitwerking het die skade wat deur Bart veroorsaak is, op die begroting gehad? (2)
 - Mtini vind daarvan uit. Wat gaan hy waarskynlik vir Bennie daarvoor sê? Noem TWEE punte. (2)
6. Verwys na die Huur in die Kontantbegroting. 'n Styging van 10% in die huur tree op 1 Januarie 2013 in werking. Die werklike huur in Desember ontvang, was ooreenkomstig die begroting.
- Bereken die huurinkomste vir Desember 2012. (2)
 - Verskaf 'n gepaste verduideliking waarom die werklike bedrag aan huur in Januarie 2013 ingevorder van die begrote bedrag verskil. (1)
7. Betalings aan krediteure:
- Bereken die begrote bedrag wat in Januarie 2013 aan krediteure betaal moet word. (2)
 - Mtini is van mening dat die onderneming geen goedere kontant hoef te koop nie, en dat alle goedere op krediet gekoop behoort te word. Sal dit na jou mening die onderneming se Kontantbegroting verbeter? Verduidelik. (2)
8. Bennie Bekker besluit om op 31 Desember 2012 die bestaande lening by Alpha Lenings ten volle terug te betaal aangesien die rentekoers baie hoog is. Die rente van 15% p.j. op hierdie lening is nie gekapitaliseer nie. Daarna besluit Bennie om 'n nuwe lening by Minty Bank uit te neem op 1 Januarie 2013. Die rente op hierdie lening word gekapitaliseer en volgens die ooreenkoms moet 'n maandelikse bedrag van R4 000 aan Minty Bank op die 25ste dag van elke maand betaal word.
- Verduidelik die verskil tussen rente wat gekapitaliseer word en rente wat nie gekapitaliseer word nie. (1)
 - Bereken die bedrag van die lening wat op 31 Desember 2012 terugbetaal moet word. (2)
9. Gebruik die Kontantbegroting om die ontbrekende bedrae, totale en saldo's wat A-D gemerk is, te verkry. Daar word NIE van jou verwag om die ander ontbrekende bedrae te identifiseer nie. (4)
10. Mtini is bekommerd dat debiteurekontrole in die onderneming nie na behore plaasvind nie. Hy vra jou vir 'n bondige verslag. Sluit die volgende by jou verslag in:
- Berekening van die gemiddelde debiteure-invorderingstydperk (in dae) (2)
 - Die persentasie debiteure wat aan die kredietvoorwaardes voldoen (soos in die Debiteure-ouderdomsontleding getoon) (2)
 - Kort kommentaar oor die twee berekeninge hierbo (1)
 - Besonderhede van die belangrikste foute wat die onderneming begaan rakende debiteure. Verskaf ook die name van spesifieke debiteure om hierdie belangrikste probleme te illustreer en stel 'n oplossing voor vir elke fout. (6)

11. Bestudeer die werklike en begrote bedrae vir Reklame, Telefoon en Versekering. (Let daarop dat Mtini nog nie enige fondse onttrek het nie.) Lewer kommentaar oor elke item, en bied EEN punt van advies in elke geval aan. (6)
12. Bennie het twee belangrike besluite geneem deur 'n nuwe lening aan te gaan en 'n vennoot by die onderneming in te neem. Wat sou jy vir Bennie oor hierdie besluite sê en die uitwerking daarvan op die kontantvloei van die onderneming? (3)

INLIGTING OP VOLGENDE TWEE BLADSYE ...

INLIGTING

1. **Kontantbegroting vir twee maande geëindig 31 Januarie 2013**
(werklike syfers in gekleurde kolomme):

Ontvangste	Desember 2012		Januarie 2013	
	BEGROOT	WERKLIK	BEGROOT	WERKLIK
Kontantverkope	480 000	452 000	330 000	208 000
Invordering van debiteure	?	189 980	?	222 685
Kommissie-inkomste	24 000	?	20 400	12 000
Lening by Minty Bank	0	0	0	120 000
Huurinkomste	?	?	15 950	31 900
Kapitaal van M Mtini	0	250 000	0	0
Totale ontvangste	778 798	926 480	?	594 585
Betalings				
Kontantaankope	222 500	245 750	155 000	110 380
Betalings aan krediteure	181 800	162 000	?	184 000
Telefoon	2 800	4 500	2 800	4 200
Terugbetaling op bestaande voertuig	9 000	9 000	9 000	9 000
Voertuig-uitgawes	8 000	6 400	8 000	37 500
Salarisse en lone	68 000	82 800	72 080	72 080
Reklame	5 000	5 000	5 000	5 000
Diverse bedryfsuitgawes	23 380	19 400	17 300	17 320
Versekering	22 000	16 000	22 000	16 000
Onttrekkings deur Bennie Bekker	25 000	25 000	25 000	35 000
Rente op oortrokke rekening	4 020	?	?	0
Rente op lening	500	500	500	0
Terugbetaling van lenings	0	?	0	4 000
Totale betalings	572 000	620 370	516 930	494 480
Kontantsurplus/tekort	206 498	306 110	?	100 105
Bank (Beginsaldo)	(325 400)	(325 400)	A	C
Bank (Eindsaldo)	?	(19 290)	B	D

2. **Aankope en verkope van handelsvoorraad**

Voorraad word op 'n maandgrondslag vervang.

50% van voorraad word gewoonlik op krediet aangekoop.

Krediteure word betaal in die maand ná die aankoop, om die voordeel van 'n 10%-korting te benut.

Goedere word verkoop teen 'n konstante prysopslag van 80% op kosprys.

Die begroting word op grond van die volgende totale verkoopsyfers uitgewerk:

Oktober 2012	November 2012	Desember 2012	Januarie 2013
R603 00	R727 200	R801 000	R558 000

Kredietverkope maak 40% van die totale verkope uit.

3. **Verwagte invordering van debiteure**

Debiteure word meegedeel dat daar van hulle verwag word om in die huidige maand te betaal of in die maand wat volg op die maand van die verkoopstransaksie.

Die begroting word egter soos volg opgestel:

10% word ingevorder in die transaksiemaand. 'n Korting van 5% word toegestaan vir enige betaling wat in die transaksiemaand ontvang word.

50% word ingevorder in die maand na die transaksiemaand.

35% word ingevorder in die tweede maand na die maand van die verkope.

4. **Debiteure-ouderdomsontleding op 31 Desember 2012**

DEBITEURE	KREDIET-LIMIET	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DESEMBER	TOTAAL
M Minaj	45 000				49 100	49 100
U Usher	85 000			7 800	40 680	48 480
B Beiber	30 000				24 000	24 000
B Britney	100 000	49 125	45 240	9 050	25 865	129 280
J Jemson	12 000		6 500			6 500
W West	50 000				22 000	22 000
D Drake	120 000	29 800	39 000	24 000	26 680	119 480
H Hannah	25 000			31 100	9 300	40 400
W Wayne	45 000		4 350	23 270	8 740	36 360
Ander debiteure		?	?	?	?	?
		R156 725	R234 250	R172 500	R201 300	R764 775
		90 dae	60 dae	30 dae	Lopend	
Persentasie		%	%	%	%	100%

5. **Werklike syfers uit die finansiële state vir die jaar geëindig 31 Desember 2012:**

	Vir die jaar	
Totale verkope	R4 600 000	
Kontantverkope	R2 200 000	
Kredietverkope	R2 400 000	
	1 Januarie 2012	31 Desember 2012
Handelsdebiteure	R295 225	R764 775

TOTAAL: 50

REKENINGKUNDE GRAAD 12: TAAK D
DERDE KWARTAAL ASSESSERINGSTAAK
GEVALLESTUDIE: KONTANTBEGROTING EN DEBITEURE
ANTWOORDEBOEK

Naam van leerder	
Skool	
Klas	

PUNTE BEHAAL
50

1. **Wat sou jy vir Bennie sê oor die foute wat hy beweer sy vrou begaan het in die opstel van die begroting met betrekking tot die waardevermindering en die bydrae van 'n nuwe afleweringvoertuig?**

2

2. **Debiteure-invorderingskedule vir Desember 2012 en Januarie 2013**

MAAND	KREDIETVERKOPE	DESEMBER 2012	JANUARIE 2013
Oktober			
November			
Desember			
Januarie			
Kontant van debiteure			

4

3. **Bereken die % styging in die begrote salarisse en lone in Januarie 2013.**

Bereken die % afname in die bedrag wat vir kommissie-inkomste begroot is in Januarie 2013.

4

4. **Bereken die totale finansieringskoste wat aangegaan is met die aankoop van die voertuig.**

2

5. **Uitwerking op die begroting:**

TWEE punte wat Mtini vir Bekker kan noem:

4

6. **Bereken die huurinkomste vir Desember 2012.**

Gepaste verduideliking:

3

7. **Bereken die begrote bedrag wat in Januarie 2013 aan krediteure betaal moet word.**

Mtini dink dat die onderneming geen goedere kontant hoef te koop nie, en dat alle goedere op krediet gekoop behoort te word. Sal dit na jou mening die onderneming se Kontantbegroting verbeter? Verduidelik.

4

8. **Verduidelik die verskil tussen rente wat gekapitaliseer word en rente wat nie gekapitaliseer word nie.**

Bereken die bedrag van die lening wat op 31 Desember 2012 terugbetaal moet word.

3

9. **Gebruik die Kontantbegroting om die ontbrekende bedrae, totale en saldo's wat A–D gemerk is, te verkry. Daar word NIE van jou verwag om die ander ontbrekende bedrae te identifiseer nie.**

A	B	C	D

4

10. **Berekening van die gemiddelde debiteure-invorderingstydperk (in dae):**

2

Berekening van die persentasie debiteure wat aan die kredietvoorwaardes voldoen (soos getoon in die Debiteure-ouderdomsontleding):

2

Kort kommentaar oor die twee berekeninge hierbo:

1

Besonderhede van die belangrikste foute wat die onderneming begaan rakende debiteure. Verskaf ook die name van spesifieke debiteure om hierdie belangrikste probleme te illustreer en stel 'n oplossing voor vir elke fout.

FOUTE	WANBETALENDE DEBITEURE	OPLOSSING

6

11. **Beskou die werklike en begrote bedrae vir Reklame, Telefoon en Versekering. (Let daarop dat Mtini nog nie enige fondse onttrek het nie.) Lewer kommentaar oor elke item, en bied EEN punt van advies in elke geval aan.**

	KOMMENTAAR	ADVIES
Reklame		
Telefoon		
Versekering		

6

12. **Bennie het twee belangrike besluite geneem deur 'n nuwe lening aan te gaan en 'n vennoot by die onderneming in te neem. Wat sou jy vir Bennie oor hierdie besluite sê en die uitwerking daarvan op die kontantvloei van die onderneming?**

3

50

Kopiereg voorbehou

